

MASARYKOVA UNIVERZITA

Přednáška 2B

Právní zakotvení neziskových organizací v ČR OBČANSKÁ SDRUŽENÍ – NOVÉ SPOLKY

Využito materiálů kolegy Mgr. Vlastimila Vitoula, PF MU –
is.muni.cz - Studijní materiály k předmětu BPV_ERNO

+

Materiálů kolegy mgr. Jaroslava Benáka, PF MU –
is.muni.cz - Studijní materiály k předmětu BPV_ERNO

OBSAH PŘEDNÁŠKY

- ❑ Co přináší NOZ
- ❑ Občanská sdružení v původní právní úpravě
- ❑ Spolky v nové úpravě

Úvod k nové právní úpravě

- ❏ Reforma soukromého práva = NOZ + Zák.oObch.Korp.+ Zák.oMezin.PrávuSoukr.
  - Procesní předpisy (novela Obč.SoudníhoŘádu, Zákon oZvláštníchŘízeníchSoudních, novela insolvenčního zákona)
  - Doprovodné zákony + prováděcí předpisy (zákon o veřejných rejstřících, o statusu veřejné prospěšnosti (zamítnut), tzv. změnový zákon)
  - Nový katastrální zákon, vč. nové katastrální vyhlášky
- ❏ 3081 paragrafů
- ❏ 649 stran & přes 600 stran důvodové zprávy
- ❏ Zrušeno 238 právních předpisů

Až se někdo bude ptát, proč jsme přijali nový občanský zákoník, tak víte co odpovědět - aby zvíře nadále nebylo věcí, ale použily se na něj přiměřeně ustanovení o věci - a pak kvůli hromadě dalších změn, které ale evidentně nejsou tak podstatné ve srovnání s právní povahou Žeryka...

Hlavní změny v NOZ

- **HODNOTOVÁ VÝCHODISKA**
- TERMINOLOGIE
- OSOBY – SVÉPRÁVNOST, ZMĚNA POHLAVÍ, JEDNÁNÍ NEZLETILCŮ, OCHRANA OSOBNOSTI PODROBNĚJI
- PRÁVNICKÉ OSOBY – OBECNÁ ČÁST PRO VŠECHNY TYPY, SPOLKY, NADACE, ÚSTAVY
- **ZMĚNA KONCEPCE PRÁVNÍHO JEDNÁNÍ**
- ZVÍŘE NENÍ VĚC
- STAVBA SOUČÁSTÍ POZEMKU
- SVĚŘENSKÉ FONDY A SPRÁVA CIZÍHO MAJETKU
- RODINNÉ PRÁVO – NÁHRADNÍ MATEŘSTVÍ, POPÍRÁNÍ OTCOVSTVÍ, DÍTĚ MUSÍ POSLOUCHAT
- DĚDICKÉ PRÁVO – AUTONOMIE VŮLE ZŮSTAVITELE, STARONOVÉ INSTITUTY, ROZŠÍŘENÍ OKRUHU ZÁKONNÝCH DĚDICŮ, ODPOVĚDNOST ZA DLUHY ZŮSTAVITELE V PLNÉ VÝŠI
- REJSTŘÍK SMLUV O MODIFIKACI SPOLEČNÉHO JMĚNÍ MANŽELŮ, CENTRÁLNÍ EVIDENCE ZÁVĚTÍ
- OCHRANA DOBRÉ VÍRY PŘI NABYTÍ VLASTNICKÉHO PRÁVA OD NEVLASTNÍKA
- NÁJEMNÍ VZTAHY
- SOUSEDSKÉ VZTAHY
- ODLIŠNÁ KONCEPCE POVINNOST K NÁHRADĚ ŠKODY
- **PŘEDSMLUVNÍ ODPOVĚDNOST**
- SMLOUVY – SJEDNOCENÍ OBČANSKOPRÁVNÍ A OBCHODNĚ PRÁVNÍ REŽIM
- MNOHÉ DALŠÍ

Hodnotová východiska

**Nastavení
rámce
+
výklad**

- ❏ Odstranění provizoria
- ❏ Sjednocení právní úpravy
- ❏ Odstranění formalismu
  - ❏ Právo má sloužit člověku k prosazování jeho svobody
  - ❏ Nastavení mantinelů
- ❏ Sice 3081 paragrafů, ale zásadní význam prvních 14:
  - ❏ Důraz na autonomii (svobodu) vůle člověka
  - ❏ Vše je dovoleno, co není zakázáno
  - ❏ Princip právní jistoty
  - ❏ Předpoklad poctivosti
  - ❏ Řada dalších...

Podpůrnost norem & preference platnosti

Závět'

Nájem

- Projev odstranění formalistického přístupu
- Většina norem je **dispozitivních**
  - „Záchranná síť“
  - Možnost uspořádat si právní vztahy volněji
  - je taková **právní norma**, od jejíž dispozice je možné se odchýlit. Adresáti takové normy si mohou dohodnout vlastní pravidla, pokud tak neučiní, platí dispozitivní právní norma. Jejím opakem je **právní norma kogentní**.
- Preference **relativní neplatnosti** (ÚS x praxe)
- Zakotveno pravidlo, že na právní jednání je třeba hledět **spíše jako na platné**
  - ➔ Větší možnosti **zhojení neplatnosti**
- *Sledovat, co je záměrem druhé strany při odklonu!*

(Ne)platnost právního jednání

❖ Absolutní neplatnost

- ❖ Ze zákona
- ❖ **Zjevný** rozpor s dobrými mravy
- ❖ Zavazuje od počátku k nemožnému
- ❖ **Odporuje zákonu a zároveň narušuje veřejný pořádek**

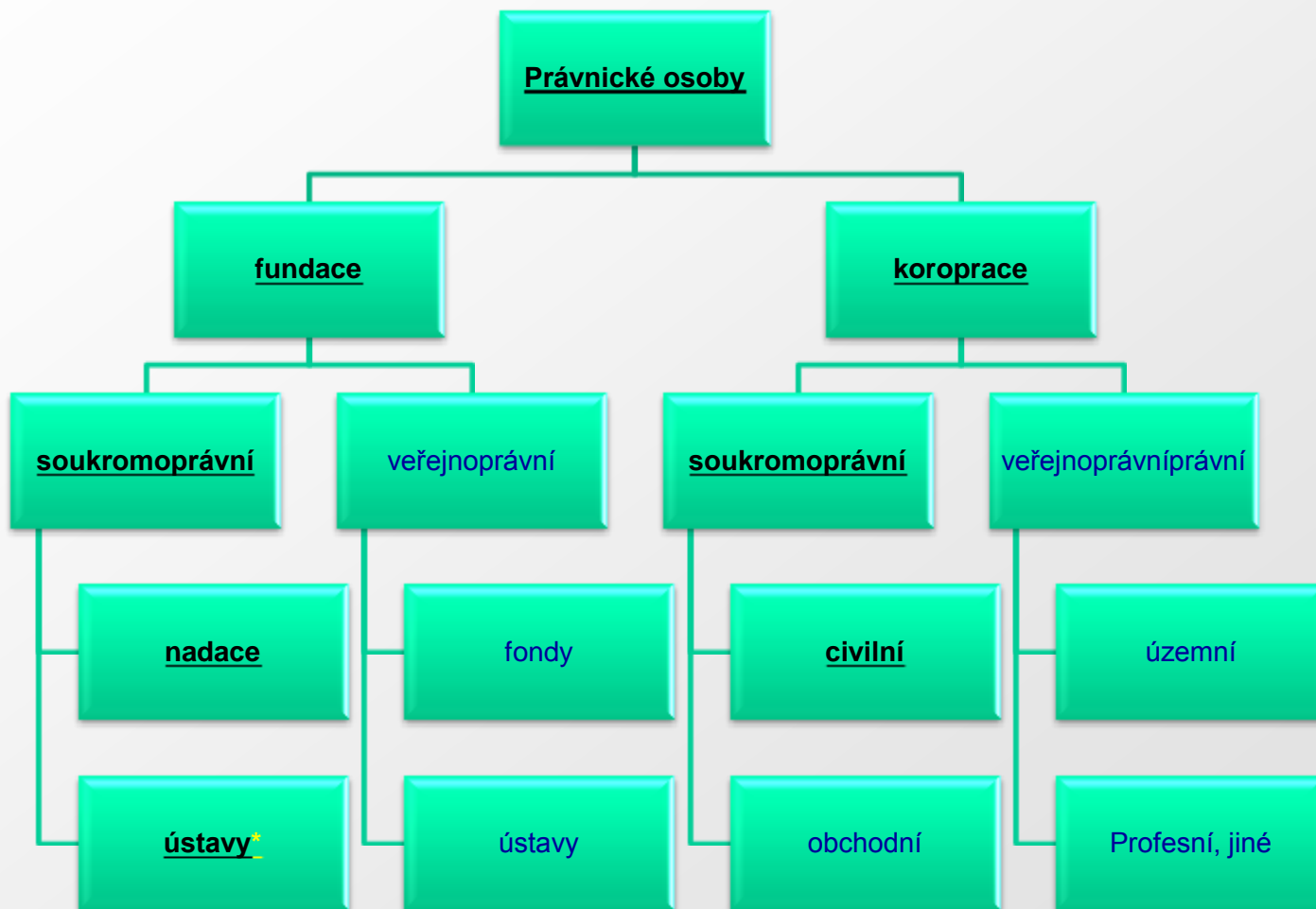
❖ Relativní neplatnost

- ❖ Dovolání se neplatnosti
- ❖ Podléhá promlčení → aktivní přístup

❖ Zdánlivé právní jednání

Kategorizace právnických osob dle NOZ

Původní typy právnických osob

- Asociace – sdružení osob
- Korporace – sdružení osob s majetkovým podílem
  - soukromoprávní (obchodní společnosti, družstva)
  - veřejnoprávní (obce, kraje, komory)
- Fundace – účelové sdružení majetku
  - soukromoprávní
  - Veřejnoprávní
  - *Kde je rozdíl s NOZ???*
- **Informace o počtu NNO v letech 1990-2013**
viz další slide

Nestátní neziskové organizace	Občanská sdružení	Nadace	Nadační fondy	Obecně prospěšné společnosti	Evidované právnické osoby	Organizační jednotky sdružení
1990	3 879					
1991	9 366					
1992	prosinec 15 393	prosinec 1 551				
1993	prosinec 21 694	prosinec 2 768				
1994	prosinec 24 978	prosinec 3 800				
1995	prosinec 26 814	listopad 4 253				
1996	březen 27 807	březen 4 392		březen *1		
1997	březen 30 297	prosinec 5 238		březen 52		
1998	listopad 36 046	listopad **55	listopad **71	listopad 129		
1999	léto/podzim 38 072	prosinec 272	prosinec 695	prosinec 560		
2000	květen 42 302	květen 282	květen 735	květen 557		
2001	listopad 47 101	listopad 299	listopad 784	listopad 701		
2002	říjen 49 108	říjen 330	říjen 825	říjen 762	říjen 4 785	říjen 30 547
2003	listopad 50 997	listopad 350	listopad 859	listopad 884	listopad 4 946	listopad 31 509
2004	prosinec 53 306	prosinec 362	prosinec 898	prosinec 1 038	prosinec 4 927	prosinec 32 020
2005	prosinec 54 963	prosinec 368	prosinec 925	prosinec 1 158	prosinec 4 605	prosinec 33 178
2006	prosinec 58 347	prosinec 380	prosinec 992	prosinec 1 317	prosinec 4 464	prosinec 28 868
2007	prosinec 61 802	prosinec 390	prosinec 1 048	prosinec 1 486	prosinec 4 446	prosinec 29 378
2008	prosinec 65 386	prosinec 411	prosinec 1 095	prosinec 1 658	prosinec 4 399	prosinec 29 752
2009	prosinec 68 631	prosinec 429	prosinec 1 168	prosinec 1 813	prosinec 4 347	prosinec 30 640
2010	prosinec 72 111	prosinec 449	prosinec 1 205	prosinec 1 958	prosinec 4 352	prosinec 31 166
2011	prosinec 75 627	prosinec 455	prosinec 1 269	prosinec 2 126	prosinec 4 366	prosinec 32 104
2012	prosinec 79 002	prosinec 460	prosinec 1 331	prosinec 2 299	prosinec 4 365	prosinec 33 179
2013	prosinec 84 400	prosinec 500	prosinec 1 323	prosinec 2 571	prosinec 4 176	prosinec 33 117

Korporace

- Občanská sdružení
- Odborová organizace – platný zákon
- Zájmové sdružení právnických osob
  - nebudou již po lednu 2014 nová zájmová sdružení právnických osob zakládána.
  - dále se ohledně své existence řídí ustanoveními starého občanského zákoníku. Poté, co krajské úřady předaly údaje o zájmových sdruženích právnických osob soudům (únor 2014), mají zájmová sdružení právnických osob tři roky na to, aby do spolkového rejstříku dodala všechny údaje a listiny stanovené rejstříkovým zákonem.
- Družstvo – platný zákon
- Církevní právnické osoby – platný zákon

Korporace – další a hlavně nová:

- Sociální družstvo

Sociálním družstvem je **družstvo**, které soustavně vyvíjí **obecně prospěšné činnosti** směřující na **podporu sociální soudržnosti** za účelem pracovní a **sociální integrace znevýhodněných osob do společnosti** s přednostním uspokojováním místních potřeb a využíváním místních zdrojů podle místa sídla a působnosti sociálního družstva, zejména v oblasti **vytváření pracovních příležitostí, sociálních služeb a zdravotní péče, vzdělávání, bydlení a trvale udržitelného rozvoje.**

Fundace

- ▣ Nadace – drobné úpravy
- ▣ Nadační fond – drobné úpravy
- ▣ Obecně prospěšná společnost – nebudou vznikat už nové

Občanská sdružení - typické příklady:

- odborové organizace
- tělovýchovné jednoty
- zahrádkáři
- rybářské spolky
- chovatelé včetně včelařů
- Český červený kříž
- myslivecká sdružení
- Obec architektů, Obec moravskoslezských spisovatelů
- Asociace muzeí a galerií
- amatérské kulturní spolky
- Rada státních galerií

Právní úprava občanských sdružení - nově spolků

- Vyplývá z práva občanů se svobodně sdružovat.
- K výkonu tohoto práva není třeba povolení státního orgánu.
- Spolek – nejméně 3 lidí (i v obč. sdružení)
  - Vyplývá to ze staré právní zásady, že 3 tvoří spolek „tres facinut collegium“
  - nevztahuje se na sdružování občanů
    - v politických stranách a politických hnutích,
    - k výdělečné činnosti nebo k zajištění řádného výkonu určitých povolání,
    - v církvích a náboženských společnostech.

Spolek jako korporace, nikoli fundace, ani asociace

☞ Znaky:

- ☞ Členská základna

- ☞ Společná činnost

  - ☞ Vzájemně či veřejně prospěšná

- ☞ Hlavní činnost + vedlejší činnost (i podnikání)

- ☞ Zakládat mohou:

  - ☞ Alespoň 3 osoby, které se shodnou na společném zájmu a stanovách

  - ☞ Nebo prostřednictvím ustavující členské schůze

Občanský zákoník, č. 89/2012

+ Nově VEŘEJNÉ REJSTŘÍKY PRÁVNICKÝCH OSOB
Zákon č. 304/2013 Sb.

Tento zákon mj. stanoví pravidla pro vedení rejstříku:

- spolkového, kam se zapisují spolky a také zájmová sdružení právnických osob
- nadačního, kam se zapisují nadace a nadační fondy
- ústavů
- obecně prospěšných společností.

Zásady spolkového práva

- ❖ Zásada autonomie vůle
- ❖ Zásada vše je dovoleno, co není zákonem zakázáno
- ❖ Zásada dispozitivnosti norem (subjekt práva se může chovat jak chce do okamžiku, kdy právní předpis nestanoví právní limit)
- ❖ Zásada ochrany slabšího (slabší postavení – např. kvůli věku, rozumu nebo fin. závislosti, nesmí být jedinci na újmu)
- ❖ Zásada poctivosti a ochrany dobré víry
- ❖ Zásada výkonu práv a povinností v souladu s dobrými mravy a veřejným pořádkem
- ❖ Zásada nikomu neškodit

Občanská sdružení vs. Spolek

□ vznikalo registrací na MV CR (svým způsobem kontrola sdružování)

▣ Rozlišuje se

▣ Založení = soukromoprávní projev vůle zakladatelů (3 FO, nebo 2 PO + 1 FO), nikdy stát ani Příps.O.

▣ Vznik = akt veřejnoprávní povahy, tj. zápis do spolkového rejstříku

Spolky i Občanská sdružení

Nejsou dovoleny takové,

- ❑ jejichž cílem je popírat nebo omezovat osobní, politická nebo jiná práva občanů pro jejich **národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, rozněcovat nenávist a nesnášenlivost z těchto důvodů, podporovat násilí, anebo jinak porušovat ústavu a zákony;**
- ❑ která sledují dosahování svých cílů způsoby, které jsou v rozporu s ústavou a zákony;
- ❑ ozbrojená nebo s ozbrojenými složkami; za taková se nepovažují sdružení, jejichž členové drží nebo užívají střelné zbraně pro sportovní účely nebo k výkonu práva myslivosti.

Občanská sdružení

Stanovy musí uvádět

- a) název sdružení,
- b) sídlo,
- c) účel spolku,
- d) základní práva a povinnosti členů spolku.

Další věci jsou doporučené, zvláště pro hladký průběh vzniku spolku, tj. zápisu do rejstříku spolků:

- orgány spolku – zda je statutární orgán individuální (předseda) nebo kolektivní (výbor)
- způsob jejich ustavování, určení orgánu a funkcionářů oprávněných jednat jménem sdružení,
- ustanovení o pobočných spolcích, pokud budou zřízeny a pokud budou jednat svým jménem,
- zásady hospodaření, např. fakt o členských příspěvcích (budou/nebudou).

Spolek po podání žádosti o zápis do rejstříku:

- ❑ **rejstříkový soud do 3 dnů posoudí správnost (MV ČR to u občanských sdružení dělalo do 10 dnů)**
- ❑ **Pokud nejsou výhrady, od 5 dne od podání žádosti spolek vznikl, tj. byl zapsán (u MV ČR to bylo od 40 dne podání žádosti)**

Spolek zaniká

- ❑ Právním jednáním orgánu oprávněného rozhodnout o zrušení spolku (když neurčí stanovy jinak, je to členská schůze)
- ❑ Uplynutím doby, na kterou byl založen (není obvyklé)
- ❑ Rozhodnutím soudu (když neplní svůj účel)
- ❑ Dosažením účelu, pro který byl založen
- ❑ Z dalších důvodů (vyvíjí nezákonnou činnost, nutí ke členství ve spolku, brání členům ze spolku vystoupit, apod.)

Název spolku

- ☒ Musí obsahovat „spolek“, „zapsaný spolek“ nebo „z.s.“
- ☒ Na změnu názvu jsou jen dva roky.

Změny stanov při bývalém o.s. Na veškeré změny stanov jsou 3 roky (do r.2016)

- Orgány spolku

- ☒ Pokud nic nezměním, je nejvyšším orgánem členská schůze, která se schází každoročně.
- ☒ Statutární orgán má 5leté funkční období

Změny stanov při bývalém o.s. - Členství

- ▣ Jak se někdo nový může stát členem? Pokud nic neřeknu, rozhoduje o jeho přihlášce členská schůze.
- ▣ Jak (a proč) někoho vyloučit? Kdy zaniká jeho členství?

Změny stanov při bývalém o.s. - Likvidační zůstatek

- ☒ Pokud stanovy neřeší, co se stane s likvidačním zůstatkem, případně jinému spolku nebo obci.
- ☒ Stanovy nemusí určit konkrétní způsob, stačí, když se popíše způsob rozhodnutí (např. „o likvidačním zůstatku rozhoduje členská schůze dvoutřetinovou většinou“).

Co zvažovat při bývalém o.s. i nově vznikajícím- Růst spolku

- Máme zájem přijímat další členy?
- Chceme zájemce o členství nějak „filtrvat“/zkoušet?
- Jak budeme spolek rozšiřovat? (cílený nábor vs. čekání, „kdyby někdo chtěl“)
- Budeme vybírat členské příspěvky?

- Co s vneseným majetkem při zániku členství?

Co zvažovat dále- Rozhodování = tvorba vůle spolku

- Kdo rozhodne, jestli budeme něco pořádat?
- Kdo rozhodne, jestli si pořídíme nějaký majetek?
- Z čeho se zaplatí náklady?

- Budeme rozhodovat jednomyslně?
- Pokud ne, co s hlasy proti? (dokumentace, odpovědnost)

Úkol

- Připravte obsah stanov nového, vašeho spolku
- Co vše musí obsahovat?
- Zohledněte příjem členství, nové členy, způsoby rozhodování i zánik spolku